

D • N

15/8 1949

Pressdebatt i underhuset

För tre år sedan diskuterade det brittiska underhuset landets press i anslutning till förslaget om en allsidig utredning av pressens ställning. Mot oppositionens röster beslöt man att anbefalla denna utredning. För några veckor sedan publicerades utredningens resultat. De innebar i stort sett ett enhälligt försvar för den engelska pressen, som sades "inte vara underlägsen någon annan i världen"; koncentrationstendenserna förklarades ha avtagit på senare tid och för närvarande inte bereda några bekymmer; påståendena om ett farligt inflytande från annonsörernas sida gendrevs. Utredningskommittén föreslog blott att ett särskilt pressråd skulle inrättas av pressen själv, med uppgift att riktiga uppmärksamheten på missförhållanden och verka för en god journalistutbildning. Den 28 juli debatterade underhuset denna rapport. Den ingående debatten ledde till det enhälliga antagandet av en förklaring, enligt vilken huset skulle välkomna åtgärder från pressens sida i enlighet med utredningens förslag. Om några statliga ingripanden var inte tal. Diskussionens resultat kunde med rätta av publicisten och parlamentsledamoten Baxter sammanfattas i parollen: "Bort med händerna från den brittiska pressen."

Även i 1949 års pressdebatt förekom dock meningsbrytningar. Medan arbetarpartiets män, som framdrovit utredningen, sökte göra det mesta möjliga av de anmärkningar mot pressen som framkommit, betonades från oppositionens sida de erkännanden som pressen fått och det grundlösa i den på ett tidigare stadium framförda kritiken. Att den sistnämnda ståndpunkten var den starkast grundade med hänsyn till utredningskommitténs betänkan- de framgår därav att flera labourmän riktade mer eller mindre klara angrepp mot kommitténs arbete. Sälunda sökte lordpresidenten Morrison visa att kommitténs generella, starkt välvilliga omdömen inte helt stämde med dess sakliga erinringar i detalj, och Michael Foot yttrade rent av att utredningen blott var en början och att "striden" måste fortsätta.

Men i det hela beseglade debatten det förintande nederlag som utredningen inneburit för pressens kritiker inom arbetarpartiet. Minister Bevan, som för tre år sedan påstod att "den brittiska pressen är den mest prostituerade i världen", deltog försiktigt nog inte i förhandlingarna; då hans ord framdrogs som exempel på extremt partisinne och ytterlig ovederhäftighet uppträdde ingen för att försvara dem. Att man inom arbetarpartiet — ett undantag var premiärministern, som i grunden var mot hela utredningen — år 1946 tänkte på statsingripanden mot pressen är uppenbart; nu betygade både ministrar och andra parti-medlemmar att dylika planer aldrig funnits och att pressens totala frihet gentemot staten erkändes av alla. För oppositionen var det en lätt och givande uppgift att visa att de anklagelser mot pressen som just arbetarpartiet fört fram inför en granskning fallit samman. Män som Michael Foot hade som vittnen inför utredningskommittén varit oförmögna att på något sätt bestyrka de oerhörda beskyllningar som de i sorglös fräckhet strött kring sig inför offentligheten.

Naturligtvis hävdades ej i debatten — lika litet som i utredningen — att allt är gott och väl i den brittiska pressen. Tendensen att framdra för det egna partiet gynnsamma nyheter på-

talades — den är antagligen större i England än hos oss, kanske väsentligen på grund av den stränga pappersransoneringen. Likaså betonades att en stor del av pressen ägnar alltför mycket utrymme åt både trivialiteter och sensationer; i detta hänseende syndar några engelska och amerikanska organ mer än någon svensk tidning, även om samma tendenser självfallet finns även hos oss. Ömsesidig kritik och en successiv höjning av publiksmaken anvisades som botemedel; om statliga åtgärder på denna punkt kan det inte rimligen bli tal.

Flera debattörer framhöll att parlamentet saknar förmåga och auktoritet att såsom en högre instans bedöma pressen. "Låt oss vara på det klara med", yttrade Oliver Stanley, "att vi begär en ännu högre standard av pressen än av oss själva", och han fortsatte med påpekandet att partisynpunkter

var mera framträdande i representationen än i pressen.

Dessa synpunkter är tillämpliga också på svenska förhållanden. Med en viss överlägsenhet framförda angrepp mot pressen är även i vår riksdag vanliga. De bör ses mot bakgrunden av att riksdagstalen till stor del består i uppkok på pressdebatten, att många riksdagstal (i regel skrivna) står under den lägsta ledarenivå. att utrikesdebatt i vårt land praktiskt taget bedrivs blott i pressen, att politiska anföranden sällan ens söker att ge den objektiva upplysning som för pressen inom alla demokratiska riktningar är en huvudsak, att pressen visserligen kan vara ensidig och ovederhäftig — men inte i så hög grad som om mandatet tävlande agitatorer. I en församling där det är vanligt och anses fullt korrekt att rösta utan att höra debatten, ja, till och med utan att ha reda på vad omröstningen verkligen gäller — partiparollen får räkka — och att i sak ändra hållna anföranden vid tryckningen borde man visa den största försiktighet i uttalanden om den tredje statsmakt som i realiteten svarar för den politiska upplysningen i landet.